

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه روانشناسی

گرایش: روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

عنوان :

مقایسه سبکهای دلبستگی و سبکهای عشق ورزی در والدین دارای کودک عقب مانده

ذهنی و والدین کودک عادی

استاد راهنما:

دکتر غلامرضا محمودی

استاد مشاور:

دکتر فاطمه گلشنی

پژوهشگر:

مهتاب نوروزیان

زمستان ۱۳۹۰

تقدیم به:

مهربانیهاتان رایج قلم و اندیشه ای نخواهد توانست به تصویر کشد

پیشکش خانواده عزیزم

مشکر:

استاد بزرگوار جناب آقای دکتر محمودی قدر می دانم راهنمایی های بی دریغی را که استادانه بر من آموختی و

مهربانیت در لحظه لحظه زندگی ام به من امید خواهد داد.

امید که لایق این همه دانستن باشم .

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب مهتاب نوروزیان دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته به شماره دانشجویی: ۸۸۰۶۴۹۹۵ در رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی که در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۳۰ از پایان نامه خود تحت عنوان: مقایسه سبکهای دل بستگی و سبکهای عشق ورزی در والدین دارای کودک عقب مانده ذهنی و والدین کودک عادی با کسب نمره ۱۹/۷۵ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۰/۱۱/۳۰

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم مهتاب نوروزیان از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۹/۷۵ بحروف نوزده و هفتاد و پنج و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

مناسب نیست

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه
فصل اول.....	۱.....
مقدمه.....	۲.....
۱-۱ بیان مساله.....	۴.....
۲-۱ اهمیت پژوهش.....	۷.....
۳-۱ اهداف پژوهش.....	۹.....
۴-۱ تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها.....	۱۰.....
فصل دوم.....	۱۴.....
۱-۲ درآمدی بر عشق.....	۱۵.....
۱-۱-۲ روابط بین فردی.....	۱۵.....
۲-۱-۲ عوامل تعیین کننده رابطه ها.....	۱۶.....
۳-۱-۲ شباهت.....	۱۶.....
۴-۱-۲ جذابیت جسمانی.....	۱۸.....
۵-۱-۲ اجزای روابط و اثرات آن ها.....	۱۹.....
۶-۱-۲ تفاوت های فرهنگی و بین فرهنگی و روابط بین فردی.....	۲۱.....
۷-۱-۲ انواع روابط.....	۲۲.....
۸-۱-۲ تعریف عشق.....	۲۳.....

- ۲۶ ۹-۱-۲ مشخصات عشق
- ۲۷ ۲-۲ مولفه های عشق
- ۲۷ ۱-۲-۲ مولفه های شناختی
- ۲۸ ۲-۲-۲ مولفه های آموخته شده
- ۲۸ ۳-۲-۲ جذابیت و مشکل دستیابی
- ۲۹ ۴-۲-۲ صمیمیت
- ۳۰ ۵-۲-۲ مولفه زیست شناختی
- ۳۲ ۶-۲-۲ عشق و هوس
- ۳۲ ۷-۲-۲ عشق و صمیمیت
- ۳۲ ۸-۲-۲ عاطفه و دوست داشتن
- ۳۳ ۹-۲-۲ توانایی دوست داشتن و دوست داشته شدن
- ۳۴ ۳-۲ نظریه های عشق
- ۳۴ ۱-۳-۲ نظریه های روانی - جنسی عشق
- ۳۵ ۲-۳-۲ نظریه های هستی شناختی عشق
- ۳۶ ۳-۳-۲ رویکرد تلفیقی به عشق
- ۳۷ ۴-۳-۲ رویکرد رابین به عشق
- ۴۰ ۵-۳-۲ رویکرد لی به عشق
- ۴۶ ۶-۳-۲ رابطه بین سبک های عشق و جنسیت

- ۴۷ ۷-۳-۲ رویکرد لاس ول و لاس ول
- ۴۷ ۸-۳-۲ عشق رمانتیک
- ۴۷ ۹-۳-۲ عشق همدلانه
- ۴۷ ۱۰-۳-۲ عشق خیرخواهانه
- ۴۸ ۱۱-۳-۲ عشق منطقی
- ۴۸ ۱۲-۳-۲ عشق تجربی
- ۴۸ ۱۳-۳-۲ رویکرد روانسنجی هندریک و هندریک به عشق
- ۵۰ ۱۴-۳-۲ مدل برشید و هتفیلد
- ۵۰ ۱۵-۳-۲ رویکرد استرنبرگ بر عشق
- ۶۱ ۱۶-۳-۲ رویکرد اجتماعی
- ۶۴ ۱۷-۳-۲ وجه هیجان عشقی
- ۶۵ ۱۸-۳-۲ عشق هوس آلود و همدلانه
- ۶۷ ۱۹-۳-۲ دیدگاه های منفی درباره عشق
- ۶۸ ۴-۲ وجه شناختی
- ۶۸ ۱-۴-۲ تعهد
- ۶۹ ۲-۴-۲ رویکرد پیش نمونه های عشق
- ۷۰ ۳-۴-۲ رویکرد نظریه دل بستگی
- ۷۰ ۴-۴-۲ دیدگاه فرهنگی درباره عشق

- ۷۳ ۵-۴-۲ وجه رفتاری
- ۷۴ ۵-۲ رویکرد نظریه های محدود به عشق
- ۷۴ ۱-۵-۲ نظریه رادو به عشق
- ۷۵ ۲-۵-۲ نظریه رولومی به عشق
- ۷۶ ۳-۵-۲ نظریه لیوبوتیز
- ۷۶ ۴-۵-۲ دیدگاه مازلو
- ۷۸ ۵-۵-۲ فروید
- ۸۰ ۶-۵-۲ اریک فروم
- ۸۲ ۷-۵-۲ گلبگ
- ۸۲ ۶-۲ نظریه های روانشناسی اجتماعی
- ۸۶ ۱-۶-۲ نظریه اریکسون
- ۸۷ ۲-۶-۲ ازدواج
- ۸۸ ۷-۲ عوامل موثر در پایداری زندگی زناشویی
- ۹۰ ۱-۷-۲ جذب و جلب شدن
- ۹۱ ۲-۷-۲ صمیمیت
- ۹۲ ۳-۷-۲ اصول لازم برای زندگی زناشویی با دوام
- ۹۴ ۸-۲ دل بستگی
- ۹۴ ۱-۸-۲ تعریف دل بستگی

- ۱۰۱ ۲-۸-۲ سیر تحول دل‌بستگی
- ۱۰۲ ۳-۸-۲ نظریات دل‌بستگی
- ۱۰۲ ۱-۳-۸-۲ نظریه بالبی
- ۱۰۲ ۲-۳-۸-۲ مفاهیم اساسی نظام بالبی
- ۱۰۷ ۴-۸-۲ بالبی و رابرتسون
- ۱۰۸ ۵-۸-۲ نظریه آنافرودید
- ۱۰۸ ۶-۸-۲ نظریه اشپیتز
- ۱۱۰ ۷-۸-۲ نظریه وینی کات
- ۱۱۱ ۸-۸-۲ نظریه اریکسون
- ۱۱۱ ۹-۸-۲ دل‌بستگی و تاثیرات آن بر شخصیت و زندگی آینده افراد
- ۱۱۴ ۱۰-۸-۲ نظریات دل‌بستگی در بزرگسالی از دیدگاه فریلی و شیور
- ۱۱۴ ۱۱-۸-۲ نظریه دل‌بستگی میکولینسر، شیور و پرگ
- ۱۱۷ ۱۲-۸-۲ کارن هورنای
- ۱۱۷ ۱۳-۸-۲ اینزورث
- ۱۲۰ ۱۴-۸-۲ هازن و شیور
- ۱۲۱ ۱۵-۸-۲ کوباک و اسکیری
- ۱۲۳ ۱۶-۸-۲ مری مین
- ۱۲۴ ۱۷-۸-۲ بارتولومبو و هورویتز

- ۱۲۸ دل‌بستگی و جنسیت ۱۸-۸-۲
- ۱۳۰ دل‌بستگی کودکان و رفتارهای بعدی ۱۹-۸-۲
- ۱۳۱ دل‌بستگی اولیه و روابط رمانتیک در بزرگسالان ۲۰-۸-۲
- ۱۳۲ دل‌بستگی در بزرگسالی ۲۱-۸-۲
- ۱۳۳ تاریخچه ۹-۲
- ۱۳۴ واژگان و اصطلاحات در حیطه کودکان استثنایی ۱-۹-۲
- ۱۳۵ تعریف و طبقه‌بندی کودکان استثنایی ۲-۹-۲
- ۱۳۷ طبقه‌بندی برای هدف‌های آموزشی کودکان یا ناتوان‌هوشی ۳-۹-۲
- ۱۳۸ علل ناتوانی‌هوشی ۴-۹-۲
- ۱۴۰ خانواده و کودکان استثنایی ۱۰-۲
- ۱۴۰ تعریف خانواده ۱-۱۰-۲
- ۱۴۱ ترتیب تولد کودکان ۲-۱۰-۲
- ۱۴۲ واکنش والدین نسبت به کودک دارای ناتوانی‌هوشی ۳-۱۰-۲
- ۱۵۰ مکانیزم‌های دفاعی والدین با کودک ناتوان‌هوشی ۴-۱۰-۲
- ۱۵۲ مرحله افسردگی ۵-۱۰-۲
- ۱۵۳ اثرات کودک عقب‌مانده ذهنی بر خانواده ۶-۱۰-۲
- ۱۵۵ فشار روانی والدین کودکان عقب‌مانده ذهنی ۷-۱۰-۲
- ۱۵۶ عوامل اثرگذار بر واکنش والدین ۸-۱۰-۲

- ۱۵۶ ۹-۱۰-۲ طبیعت استثنایی بودن
- ۱۵۷ ۱۰-۱۰-۲ درجه یا شدت ناتوانی
- ۱۵۸ ۱۱-۱۰-۲ تقاضاهای ناشی از ناتوانی
- ۱۵۹ ۱۲-۱۰-۲ جنسیت کودک
- ۱۶۰ ۱۳-۱۰-۲ سن کودک
- ۱۶۱ ۱۴-۱۰-۲ مشکلات رفتارهای کودکان ناتوان
- ۱۶۲ ۱۵-۱۰-۲ خصوصیات خانواده
- ۱۶۲ ۱۶-۱۰-۲ ترکیب خانواده
- ۱۶۲ ۱۷-۱۰-۲ خانواده تک والد و خانواده طبیعی
- ۱۶۳ ۱۸-۱۰-۲ سن والدین
- ۱۶۴ ۱۹-۱۰-۲ ترتیب تولد کودکان
- ۱۶۵ ۲۰-۱۰-۲ موقعیت اقتصادی-اجتماعی
- ۱۶۵ ۲۱-۱۰-۲ اقتصاد خانواده و درآمد والدین
- ۱۶۶ ۲۲-۱۰-۲ میزان تحصیلات
- ۱۶۷ ۲۳-۱۰-۲ مذهب
- ۱۶۸ ۲۴-۱۰-۲ تاثیر عقب ماندگی بر تعاملات خانوادگی
- ۱۶۹ ۲۵-۱۰-۲ تاثیر ناتوانی بر رابطه بین پدر و مادر
- ۱۷۰ ۲۶-۱۰-۲ آسیب پذیری روابط زناشویی

۱۷۲	۲۷-۱۰-۲ میزان طلاق در خانواده های کودکان ناتوان
۱۷۳	۲۸-۱۰-۲ علت بروز اختلاف
۱۷۵	فصل سوم
۱۷۶	۱-۳ طرح پژوهش
۱۷۶	۲-۳ جامعه آماری
۱۷۶	۳-۳ نمونه و روش نمونه گیری
۱۷۸	۴-۳ اعتبار و روایی
۱۸۱	۵-۳ روش جمع آوری اطلاعات
۱۸۲	۶-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها
۱۸۳	فصل چهارم
۱۸۴	۱-۴ توصیف داده ها
۱۸۷	۲-۴ تحلیل داده ها
۱۹۳	فصل پنجم
۱۹۹	۱-۵ محدودیت
۲۰۰	۲-۵ پیشنهادات
۲۰۱	منابع

عنوان.....	صفحه
جدول ۱-۲ ویژگی های مؤلفه های سه گانه عشق؛ منبع: استرنبرگ، ۱۹۸۶ به نقل از پاتو، ۱۳۸۱.....	۵۳
جدول ۲-۲ طبقه بندی انواع عشق ((استرنبرگ)) با توجه به وجود یا فقدان هر کدام از مؤلفه ها، منبع دویر، ۲۰۰۰.....	۵۸
جدول ۱-۳: ضرایب آلفای کرونباخ برای مقیاس سبک های دلبستگی.....	۱۷۹
جدول ۲-۳: ضرایب آلفای کرونباخ برای مقیاس عشق.....	۱۸۰
جدول ۱-۴: شاخص های توصیفی نمرات پرسشنامه سبک های دلبستگی در دو گروه والدین دانش آموزان عادی و عقب مانده ذهنی.....	۱۸۵
جدول ۲-۴: شاخص های توصیفی نمرات پرسشنامه سبک های عشق ورزی در والدین دانش آموزان عادی و عقب مانده ذهنی.....	۱۸۶
جدول ۳-۴: مقایسه عشق ورزی در والدین دانش آموزان عادی و عقب مانده.....	۱۸۷
جدول ۴-۴: مقایسه عشق ورزی در والدین دانش آموزان عادی و عقب مانده.....	۱۸۸
جدول ۵-۴: مقایسه سبک های دلبستگی در والدین دانش آموزان عادی و عقب مانده.....	۱۸۹
جدول ۶-۴: نتایج ضریب همبستگی برای رابطه سبک های دلبستگی و عشق ورزی.....	۱۹۰
جدول ۷-۴: نتایج معنی داری مدل رگرسیون برای پیش بینی عشق ورزی.....	۱۹۱
جدول ۸-۴: ضرایب رگرسیون برای پیش بینی عشق ورزی.....	۱۹۲

فهرست نمودارها

عنوان.....	صفحه
نمودار ۱-۲: الگوی دل‌بستگی بزرگسالان بارتولومبو و هورویترز در ۱۹۹۱.....	۱۲۵
نمودار ۲-۲: الگوی دو بعدی دل‌بستگی بزرگسالان فریلی و شیور.....	۱۲۸
نمودار ۱-۴: میانگین سبک های دل‌بستگی در والدین دانش آموزان عادی و عقب مانده.....	۱۸۵
نمودار ۲-۴: میانگین سبک های عشق ورزی در والدین دانش آموزان عادی و عقب مانده.....	۱۸۷

فصل اول

مقدمه:

انسان موجودی است که دارای نیازهای جسمانی و عاطفی متعددی است که ارضا به موقع و به اندازه آن در سلامت جسم و روان و ایجاد تعادل درونی وی تاثیر دارد. یکی از انگیزه های ازدواج، برآورده کردن همین نیازهاست. این نیازها نوعی کشش دلپذیر است که زن و مرد را به ازدواج و تشکیل خانواده علاقمند می کند. هیچ جامعه ای نمی تواند ادعای سلامت کند چنانچه از خانواده هایی سالم برخوردار نباشد و در حقیقت حفظ و تداوم این نهاد مقدس در گرو تداوم و سلامت روابط زن و شوهر است. (ترک، ۱۳۸۵)

وجود محیط گرم و روح افزا و بالنده خانواده امنیت خاطر هر یک از اعضاء را بیشتر می کند و تکیه گاهی مطمئن برای آرامش آنها خواهد بود. فقدان یا کاهش امنیت در خانواده و عدم توجه به نیازهای عاطفی اعضا می تواند زمینه ساز اضطراب، افسردگی، سرخوردگی، عدم اعتماد به نفس، احساس بی کفایتی، انحرافات اخلاقی و سایر آسیب ها گردد. یک خانواده از آن جهت که یک مجموعه انسانی است، دائماً در حال تغییر است یعنی اعضاء آن از نظر سنی، میزان سلامت، علاقه مندی ها، شرایط مالی، تولد فرزند و یا تولد یک فرزند معلول و ... تغییر می کنند و از نظر نیازها، توانایی ها، آرزوها و خواسته ها نیز دگرگونی هایی در آنها صورت می پذیرد. بدین ترتیب با تغییر موقعیت و شرایط افراد، کل خانواده هم تغییر می کند. (منینگر^۱، مایر^۲، وایتسمن^۳، ۱۳۸۱)

فرزندآوری یکی از اهداف اساسی تشکیل زندگی مشترک است. فرآیند تولد فرزند با تمام سختی ها و مشکلاتی که به همراه دارد برای والدین شیرین و لذت بخش می باشد. امید به سالم بودن کودک

^۱ Meninger

^۲ Mayer

^۳ Whites Man